

Himmeli

2/2024

Ruotsinsuomalainen seurakuntalehti
Sverigefinskt församlingsblad

Henkinen
kriisivalmius

–

Beredskap

s. 4–6 Valmiina kriisin *tullessa* Redo när krisen kommer

s. 3 Rauhanrukous

Bön om fred

Ruotsin
kirkko

Rauha alkaa pienistä kohtaamisista

Kesä haihtuu syksyn myrskyiseen syliin ja omenat putoavat puista yksi toisensa jälkeen. Pitäisikö meidän varus-tautua pelolla syksyyn ja kaikkeen muutokseen, jota se tuo tullessaan? Mitä teemme, jos jotakin vakavaa tapahtuu perhepiirissämme tai yhteiskunnassamme?

Olemme perheeni kanssa puhuneet siitä, että sodan tai jonkin suuremman katastrofin uhatessa yritämme kokoon-tua torpalleni Itä-Götanmaalle. Siellä on puhdasta vettä, puuhella ja ulkokuusi. Siellä pärjäämme, vaikka sähkö katkeaisivat. Torpalla on ruokaa varastossa, veiviradio ja ennen kaikkea hyviä naapureita, joilta voi saada apua. Kovin yksityiskohtaisesti emme kuitenkaan ole asiaa suunnitelleet; vaikeaa voisi olla jo maalle matkustaminenkin, jos vaikka junat eivät kulkisi. Tuntuu kuitenkin hyvältä, että on edes jonkinlainen suunnitelma.

Elämme aikaa, jolloin sodat ja katastrofit tulevat lähelle meitä ja puhe rauhasta on vaikeaa. Rauhasta voidaan puhua vasta, kun on halua kuunnella toista ja ihmisarvojen kunnioitukselle on tilaa. Raamatussa puhutaan rauhasta – ei vain sodan vastakohtana, vaan tapana elää yhdessä kaikenlaisten tapahtumien ja ihmisten keskellä. Jeesus lupaa jättää meille rauhansa. Rauha on kuin linnunpoikanen, joka varovasti lasketaan käsiimme.

Rauha alkaa pienistä kohtaamisista ja luottamuksen opettelusta. Koppakuoriaisen voi viedä ulos huoneesta sitä tappamatta. Kiihtyneen ihmisen hätää voi kuunnella ja jakaa. Jumalan puoleen saa kääntyä kaikissa asioissa, jotka pelottavat tai ahdistavat. Psalmi kertovat ihmisten hätähuudoista ja kuinka he ovat saaneet avun.

Despootit hallitsevat pelon ja valheiden avulla, mutta Jeesus kertoo rakkaudesta ja totuudesta. Se on pelkoa vahvempi. Emme tiedä huomiseesta, mutta vielä saamme istuttaa uusia omenapuita. Meitä kaikkia auttaa Jumala, joka on luvannut olla kanssamme niin elämässä kuin myös kuolemassa. Siinä on turva, joka kantaa syksyn myrskyissä.

Anna Toivonen

Fred börjar med små möten

Sommaren bleknar bort i höstens stormiga famn, och äpplena faller från träden ett efter ett. Borde vi vara rädda inför hösten och alla förändringar som den för med sig? Vad ska vi ta oss till om det händer något allvarligt i vår familj eller vårt samhälle?

I min familj har vi pratat om att vi i en situation där vi hotas av krig eller en större katastrof ska försöka sam-las på mitt torp i Östra Götaland. Där har vi rent vatten, vedspis och utedass. Där klarar vi oss även utan el. Det finns ett skafferier med mat, en veivradio och framför allt bra grannar som kan hjälpa oss. Vi har dock inte planerat det särskilt detaljerat; det kan bli svårt att ens ta sig ut på landet om till exempel tågen inte går. Men det känns bra att i alla fall ha en plan.

Vi lever i en tid där krig och katastrofer kommer nära inpå oss, och det är svårt att tala om fred. Man kan tala om fred först när man är villig att lyssna på den andra och när det finns plats för respekt för människovärdet. Bibeln talar om fred – inte bara som motsats till krig, utan också som ett sätt att leva tillsammans mitt i olika händelser (och människor). Jesus lovar att lämna sin fred hos oss. Fred är som en fågelunge som varsamt läggs i våra händer.

Fred börjar med små möten och med att lära sig tillit. Man behöver inte trampa ihjäl en skalbagge, man kan bara ta ut den. Man kan lyssna på den som är upprörd och dela hens ångest. Man kan vända sig till Gud närhelst man känner rädsla eller ångest för någonting. Psalmerna talar om människors nödrop och hur de fått hjälp.

Despoterna styr och ställer med hjälp av rädsla och lögn, men Jesus berättar om kärleken och sanningen som är starkare än rädslan. Vi vet inte vad som händer i mor-gon, men i dag får vi ännu plantera nya äppelträd. Vi alla får hjälp av Gud som har lovat att vara med oss i både livet och döden. Det är en trygghet som bär oss genom höstens stormar.

Anna Toivonen

Toimitus/Redaktion Himmeli
Ruotsin kirkon ruotsinsuomalainen
seurakuntalehti. Svenska kyrkans
sverigefinska församlingsblad ges ut av
Svenska kyrkan.

Toimituskunta/Redaktionsråd
Jonatan Edlund, Anna Hellström,
Eeva-Liisa Kettunen, Kristiina Ruuti,
Anna Toivonen

Taitto/Grafisk form
New Normal

Foto omslag
Magnus Aronsson/Ikon, MSB

Käytämme QR-koodeja

Skannaa QR-koodi puhelimellasi tai tabletillasi. Näin pääset verkkosivulle, joka on liitetty artikkeliin.

Vi använder QR-koder

Skanna QR-koden med din mobil eller surfplatta, så kommer du till den webbsida som är kopplad till artikeln.

Arkkipiispa/Ärkebiskop Martin Modéus.
Kuva/Foto: Magnus Aronson/Ikon.

Rauhanrukous

”Jumala, rukoilemme rauhan puolesta näinä levottomina aikoina. Rukoilemme harkintakykyä ja viisautta kaikille päättäjille ja vallanpitäjille. Auta meitä tukemaan toisiamme toivon ja rohkeuden, päättäväisyyden ja toimintakyvyn suuntaan. Rukoilemme maamme puolesta. Rukoilemme rauhaa maailmaan.”

Arkkipiispa Martin Modéus osallistui tammikuussa 2024 kansalliseen Kansa ja puolustus –konferenssiin. Kun puolustusvoimain komentaja Mikael Bydén ja siviilivalmiusministeri Carl-Oskar Bohlin (M) olivat varoittaneet sodasta, Martin Modéus sanoi:

– Mutta rauhattomassa maailmassa emme silti saa kadottaa päämäärää, joka on rauha. Se on aina kirkon tehtävä.

Rauhanrukous julkaistiin sosiaalisessa mediassa konferenssin yhteydessä.

Bön om fred

”Gud, i denna orostid ber vi för freden. Vi ber om eftertanke och visdom hos alla som har inflytande och makt. Hjälp oss att stötta varandra till hopp och mod, fasthet och handlingskraft. Vi ber för vårt land. Vi ber om fred i världen.”

Under Folk och försvars rikskonferens i januari 2024 fanns ärkebiskop Martin Modéus på plats. Efter krigsvarningen från överbefälhavare Mikael Bydén och ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin (M) sa Martin Modéus:

– Men trots oron i världen får vi inte tappa fokus på att det är i fredens riktning som vi måste gå. Det är alltid kyrkans uppdrag.

Fredsbönen publicerades i sociala medier i samband med konferensen.

Valmiina kriisin tullessa

Kriiseihin on paras valmistautua, kun maailmassa kuohuu. Varastossa on hyvä olla säilykkeitä ja muita välttämättömyyksiä, mutta ennen kaikkea on pidettävä huolta henkisestä ja hengellisestä hyvinvoinnista.

Kyberhyökkäyksiä viranomaisten ja kirkkojen tietojärjestelmiin, vale uutisia ja ydinaseella uhkailua. Tätä 2020-luku tarjoaa meille. Suomi ja Ruotsi liittyivät sotilasliitto Natoon, kun itäinen naapuri hyökkäsi Ukrainaan helmikuussa 2022.

Koska jonkinasteinen kriisi on todennäköinen, miten siihen tulisi varautua – olipa se sitten luonnonmullistus, pandemia tai aseellinen yhteenotto. Ruotsissakin on alettu puhua sodan mahdollisuudesta, vaikka kansa haluaisikin elää rauhassa.

Oikeaa tietoa

Sotilas pappina Kosovossa ja Afganistanissa toiminut Kristina Lundberg tietää miten kriisit kohdataan.

– Kriisitilanteessa on tärkeää tietää, mistä saa oikeaa tietoa, mihin medioihin voi luottaa. On osattava erottaa tosiasiat ja valheellinen raportointi. On tervettä pelkoa olla varuillaan, mutta ei pidä pelätä perättömiä asioita, nykyisin Ruotsin kirkon pappina Karlskogassa toimiva Kristina Lundberg sanoo.

Käytännön valmius

Lundberg huomauttaa perusasioiden tärkeydestä, jotta arjen asiat toimisivat kriisin puhjetessa. Taskulamppu, tulitikkuja, kynttilöitä, ensiapulaukku sekä vettä ja ruokaa pari viikoksi on hyvä peruspaketti.

– Sotilaskaan ei ole täysin taistelukykyinen, jos hänellä ei ole puhtaita alushousuja ja sukkaa, hän huomauttaa.

Ruotsi ei ole joutunut sotiin yli kahteensataan vuoteen. On panostettu aseistariisuntaan ja yleinen asevelvollisuus lakkautettiin kylmän sodan jälkeen. Siksi Nato-jäsenyys on ollut monille ruotsalaisille šokki. Nyt Ruotsi panostaa jälleen puolustusvoimiin ja lisää asevelvollisten määrää.

– Suomessa tilanne on toinen. Siellä on suuret varmuusvarastot, koska se on elänyt kauan lähellä aggressiivista maata. Ruotsissa olemme eläneet turvallisissa oloissa, emmekä halua puhua kriiseistä. Tässä on suuri ero, Kristina Lundberg toteaa.

”Ruotsissa olemme eläneet turvallisissa oloissa, emmekä halua puhua kriiseistä. Tässä on suuri ero.”

Kirkon tärkeä rooli

On tietenkin hyvä, että rauha on kestänyt kauan, mutta Lundbergin mukaan on tärkeää varustautua myös siksi, että voi auttaa muita. Henkinen ja hengellinen varustautuminen on ensisijaisen tärkeää.

– Erityisesti kriisitilanteissa kirkon olemassaolo on kaikkein perustelluinta. Kokemukseni pappina vahvistaa tämän. Ihmisten mielestä on tärkeää saada käydä kirkossa sytyttämässä kynttilä, kokea rauha ja hiljaisuus, kokea muuttumattomuus.

– Kun yhteiskunta ympärillä muuttuu hurjaa vauhtia, kirkon on seistävä vakaana. Itse osallistun jumalanpalveluksiin ja kristillisestä uskostani saan voimaa. En tiedä miten jaksaisin ilman uskoani, Lundberg pohtii.

Tutkimusten mukaan ruotsalaiset tankkaavat henkistä voimaa luonnosta. Pohjolan asukkaille onkin tärkeää saada viettää aikaa metsässä ja veden äärellä. Siellä voi löytää rauhan ja kokea myös Jumalan läsnäolon. Tämä siis on totta maallistuneessa Ruotsissa, jolla on kuitenkin pitkä kristillinen perinne.

Turva Jumalassa

Ulkomaan komennuksillaan Lundberg on huomannut, että pappi ja kirkko ovat tärkeämpiä siellä oleville ruotsalaisille kuin kotona Ruotsissa.

– Olen huomannut, kuinka tärkeä papista tulee, koska hän edustaa jotakin turvallista ja muuttumatonta. Ihmiset tietävät mitä kirkosta saa, kun ympäröivä yhteiskunta on epävarma ja ollaan kaukana kotoa, hän sanoo.

Papin tehtävänä on kannustaa ihmisiä, jotta heidän toivonsa säilyisi toivottomissakin tilanteissa. Ne joilla on toivo, selviävät parhaiten kriiseistä.

– Tulevaisuus ei aina näytä kovin toiveikkaalta, mutta meidän toivomme on Jumalassa, joka on kanssamme ja osoittaa huolenpitoa.

Ja yksi asia vielä.

– Kriisin sattuessa meidän on autettava toisiamme. Yksin emme ole vahvoja. Kukaan ei Ruotsissakaan ole omavarainen, Kristina Lundberg painottaa.

Kaj Aalto

Varmuusvarasto: Taskulamppu, tulitikkuja, kynttilöitä, ensiapulaukku sekä vettä ja ruokaa pari viikoksi on hyvä peruspaketti. MSB har tagit fram exempel på vad man kan ha hemma i en ”beredskapslåda”.
Kuva/Foto: MSB

Kristina Lundberg sai kokemusta kriisialueista, kun hän toimi YK-pataljoonan pappina Kosovossa ja Afganistanissa. Hän on väitellyt aiheesta ”Etiska problem bland sjukvårdspersonal i samband med internationella militära insatser”.
Kuva: Leif Helge

Redo när *krisen* kommer

Krisberedskap är andlig och mental upp- rustning. Det gäller att förbereda sig för kriser när världen är i gungning. Det är inte bara konserver och toapapper som kan vara bra att ha i lager, utan framför allt kunskap – mental och andlig beredskap – uppmanar Kristina Lundberg som arbetat i krigs- områden.

Cyberangrepp på myndigheter och kyrkor. Trollfabriker, falska nyheter, krigsrapporter, hotelser med atomvapen i Europa. Det är vad 2020-talet bjuder oss. När Ryssland anföll Ukraina i februari 2022 resulterade det i att både Finland och Sverige blev medlemmar i försvarsalliansen Nato.

Viktigt med korrekt information

Hur ska man förhålla sig till alla dessa omvälvande händelser som drabbar på olika sätt? Hur ska vi som enskilda männis- kor förbereda för de kriser som kommer förr eller senare?

Kristina Lundberg har tjänstgjort som bataljonspräst i krigshärjade Kosovo och Afghanistan. Hon vet vad som gäller när allt ställs på sin spets.

– I en krissituation är det viktigt veta var man kan få korrekt information. Vi ska hålla oss uppdaterade om vilka medier vi kan lita på och skilja på sann och falsk rapportering. Det är sunt att vara rädd, vara på sin vakt, men vi ska inte vara rädda för sådant som saknar grund, säger Kristina Lundberg, numera präst i Svenska kyrkan i Karlskoga.

”De som har ett hopp klarar sig bäst i en krissituation.”

Praktisk beredskap

Hon påpekar att det basala är viktigt för att livet ska flyta på. Att ha ficklampa, tändstickor, stearinljus, första hjälpen-material och förnödenheter som vatten och mat- förråd för en vecka eller två är sunt förnuft.

– I militära sammanhang har jag lärt mig att en soldat inte är stridsvärdig utan rena kalsonger och strumpor.

Svenskar har inte drabbats av krig på flera generationer. Sverige har arbetat för nedrustning och avskaffade allmän värnplikt. Därför har medlemskapet i Nato varit en chock för många. Sverige satsar nu på det militära försvaret och ska vara redo att delta i krig tillsammans med Natostyrkor om det behövs.

– Det är annorlunda i Finland som har stora beredskaps- lager och har levt nära en aggressor under en lång tid. I Sverige har vi haft en skyddad tillvaro och vi vill inte tala om kris. Det är stor skillnad, konstaterar Kristina Lundberg.

Kyrkan viktig vid kris

Kristina Lundberg tycker att det givetvis är bra att det varit fred länge, men att det också är viktigt att förbereda

Kristina Lundberg har erfarenhet av krisområden när hon tjänstgjorde som FN- bataljonspastor i Kosovo och Afghanistan. Hon har gjort sin doktorsavhandling om ”Etiska problem bland sjukvårdspersonal i samband med internationella militära insatser”. Foto: Leif Helge

sig för att kunna hjälpa andra människor. Hon lyfter vikten av andlig beredskap.

– Jag tror att det är just vid kriser som kyrkan har störst existensberättigande i Sverige. Det är också min erfarenhet som präst. Det är viktigt att få gå i kyrkan och tända ett ljus, uppleva lugnet och tystnaden, att uppleva det oföränderliga, säger Kristina Lundberg som numera är präst i Svenska kyrkan i Karlskoga.

– När resten av samhället förändras så mycket, ska kyrkan stå stadig. Själv firar jag gudstjänst och min kristna tro ger mig kraft. Jag vet inte hur jag skulle orka gå vidare utan min tro, säger hon.

Tillit till Gud

Forskning visar att svenskar fyller på med mental styrka i naturen. För nordbor är det viktigt att få vara i skogen eller vid vattnet. Där hittar man lugnet och kan också uppleva Gud. Detta alltså i ett sekulariserat land som har en lång kristen tradition.

– Jag har märkt hur prästen blir viktig, då prästen representerar något tryggt och oföränderligt. Människor vet vad kyrkan gör och står för när det omgivande samhället är osäkert och man befinner sig långt hemifrån, säger hon.

Som präst ser hon sin uppgift att peppa människor att inte förlora hoppet i hopplösa situationer. De som har ett hopp klarar sig bäst i en krissituation.

– Framtiden ser inte alltid så hoppfull ut, men hoppet är att det finns en Gud som är med mig och visar omsorg.

Och så en sak till.

– I händelse av kris behöver vi hjälpas åt. Ensam är inte stark! Ingen i Sverige är självförsörjande, betonar Kristina Lundberg.

Kaj Aalto

Torpparin pikantti kesäinen keitto

Satokauden päättyessä palaamme vielä hetkeksi kesän makuihin. Kesäkeitto on helppo valmistaa ja edullinen. Sopii hyvin kriisiaikojen ruuaksi. Tässä yksi versio:

8 dl vettä
2 tl suolaa
10 mustapippuria
400 g perunoita
3 porkkanaa
1 pieni kukkakaali, parsakaalikin käy
150 g sokeriherneitä palkoineen
tai 2 dl herneitä
2,5 dl kevytkermaa
150 g piparjuurituorejuustoa
(esim. Cantadou)
tuoretta piparjuurta
Nippu persiljaa ja/tai ruohosipulia

Aloita kuorimalla ja paloittelemalla porkkanat. Pese ja raaputa tai kuori perunat sekä leikkaa ne tasakokoisiksi paloiksi. Huuhdo ja paloitele kukkakaali.

Laita vesi kiehumaan ja lisää suola ja pippurit. Kasvikset lisätään kiehuvaan veteen kypsymisjärjestyksessä. Veden kiehuessa lisää kattilaan ensin porkkanat sekä perunat ja anna niiden kypsyä noin 10 minuuttia. Lisää kukkakaalinpalat ja jatka keittämistä noin viisi minuuttia. Viimeksi lisää herneet ja anna keiton kiehahtaa.

Kaada kerma keittoon ja suurusta tuorejuustolla. Raasta joukkoon tuoretta piparjuurta maun mukaan. Lopuksi heitä sekaan silputtu persilja ja/tai ruohosipuli.

Tarkista vielä maku ja nauti sitten keitto leivän sekä kesän muistojen kera.

Olli Hallamaa

Torparens tvistade sommarsoppa

Nu när skördesåsongen börjar avslutas dröjer vi oss kvar vid sommarens smaker. Soppan är billig och enkel att tillaga även i nödtider. Passar alla!

8 dl vatten
2 tsk salt
10 svartpepparkorn
400 g potatis
3 morötter
1 liten blomkål eller broccoli
150 g sockerärter med balja
eller 2 dl ärter
2,5 dl lättgrädde
150 g pepparrotsfärskost
(t. ex. Cantadou)
Färsk pepparrot
Ett knippe persilja och/eller
gräslök

Börja med att skala och dela morötterna. Tvätta och skrapa eller skala potatisarna och dela dem i jämnstora bitar. Skölj och dela blomkålen.

Koka upp vattnet och tillsätt salt och peppar. Lägg ner grönsakerna i kokande vatten i den ordning de tar att tillaga. Sjud först morötter och potatisar i cirka 10 minuter. Tillsätt blomkålsbitarna och sjud i cirka fem minuter. Tillsätt till sist ärtorna och låt soppan koka upp.

Häll i grädden och red av soppan med färskost. Riv ner färsk pepparrot enligt tycke och smak. Tillsätt till slut den hackade persiljan och/eller gräslöken.

Kontrollera smaken och njut av soppan med en brödskiva och minnen av sommaren som gått.

Olli Hallamaa

Kyrkan-sovellus

Sovellus Kyrkan sopii esikouluikäisille lapsille. Sen avulla voit mm. pelata muistipeliä Nooan arkin eläimillä, soittaa urkuja tai kaataa vettä kastemaljaan. Kolme videota kertoo kirkollisista toimituksista: mummon hautajaiset, pikkuveljen kaste ja häät. Lataa sovellus sovelluskaupasta hakusanalla "Kyrkan".

Kyrkan-appen

Kyrkan är Svenska kyrkans app för barn i förskoleåldern. I den kan du besöka en kyrka för att bland annat spela memory med djuren i Noas ark, spela på orgeln eller hälla vatten i dopfunten. I appen finns också tre korta filmer. Farmors begravning, Lillebrors dop och Vigsel i kyrkan. Du laddar ned appen i appbutiken med sökord "Kyrkan".

Rukousnetti

Kirjoita rukous omin sanoin Ruotsin kirkon rukousnettiin osoitteessa be.svenskakyrkan.se. Rukouksen voi kirjoittaa suomeksi. Sivulla voit myös syyttää virtuaalisen kynttilän, johon voit liittää muistosanoja ja rukouksen. Kynttilän ja rukouksen voit lähettää haluamaasi kirkkoon.

Bönewebben

På be.svenskakyrkan.se kan du skriva din egen bön. Där kan du också tända ett virtuellt ljus och skriva minnesord till den eller dom du tänker på. Ljuset kan du skicka till valfri kyrka.

Jää on lukijoiden suosikki Finlandia-palkituista kirjoista

”Kun meri jäätyy, on pidettävä korvat auki ja oltava silmä kovana. Miten jää maa, missä virtapaikat ovat. Mistä tuuli käy. Mustat läikät sulaa, vihreät sileää jäätä, maidonsininen kuin sokean silmää peittävä kalvo, sitä on muistettava varoa. Itsestään selviä asioita. Jäänaskalit täytyy aina pitää mukana ja puukko vyöllä. Kuuntele millä tavalla jää natisee. Älä pelkää, sillä silloin et selviä minnekään. Älä ole uhmakas, sillä silloin sinun käy huonosti. Meri on kylmä, paina se mieleesi, ja syvä.”

Sota on juuri loppunut. Nuori innokas pappiskokelas Petter saapuu perheensä kanssa saaristoseurakuntaan.

Seurakuntalaiset, kirkkoneuvosto etunenässä, ottavat heidät jännittyneinä vastaan keskellä yötä. Pappila on lämmin ja ruoka on valmista. Kaikki ovat innoissaan ja lämmin vastaanotto on tehnyt Petteriin vaikutuksen. Hänen kasvonsa ovat pelkkää hymyä.

Kylän pääelinkeino on kalastus, jonka ansiosta luotolaisille on riittänyt ruokaa, vaikka koko maassa eletään vielä ruokapulan ja säännöstelyn aikaa. Petter tarttuu toimeen koko olemuksellaan. Hänen sydämessään palaa tuli työlleen. Hän haluaa omistautua kokosydämisesti niin seurakunnalleen kuin perheelleen.

Vaimo Mona hoitaa tomerasti kodin, lapsen ja lehmän. Pappilaan saapuu tuon tuostakin väkeä, joita on kahvitettava. Joitakin on ruokittava ja joillekin on annettava yösjä. Vähitellen Mona kuitenkin väsyvä monenlaisten vaatimusten alla ja nuori nainen muuttuu katkeraksi vaimoksi, joka kokee olevansa kaikkien tarkkailtavana.

Petter on hyvin tunnollinen. Hän tulee usein kotiin myöhään illalla ja jatkaa töiden tekemistä myös kotona uupumukseen saakka. Velvollisuudentunto myös toissijaisia tehtäviä kohtaan vie hänet lopulta tuohon.

Mona päätyy omaan ratkaisuunsa elämässään. Hän jättää saaren; se mitä ei enää näy, ei myöskään ole muistuttamassa vanhasta. Saariston oma arki jatkuu. Olevaiset lähettävät viestejään niille, jotka kykenevät niitä tulkitsemaan.

Ulla-Lena Lundbergin loistava ja mehevä kieli tukee tarinan sisältöä. Hän rakentaa sen avulla hyvin inhimillisen tarinan elämän kulusta uusissa olosuhteissa.

Heidi Häyrynen

”Hänen sydämässään palaa tuli työlleen.”

2023 järjestetyssä yleisäänestyksessä parhaasta Finlandia voittajasta Jää oli suomalaisten lukijoiden ylivoimainen suosikki. Kirjasta Jaakko Kuusisto on säveltänyt oopperan.

Ulla-Lena Lundberg: *Is/Jää*
Schildts & Söderströms 2012
ISBN 978-951-52-2987-8

Ylläoleva lainaus kirjasta.

Ulla-Lena Lundberg.
Kuva/Foto: Cata Portin samt
Schildts & Söderströms.

Läsarnas favorit av Finlandia-pristagarna är boken *Is*

”När det fryser på ska du ha öronen öppna och ögonen på skaft. Hur isen lägger sig, var det är strömt. Varifrån det blåser. Svarta fläckar för tärjor, grönt för glansis, mjölklått som hinnan över ett blint öga, det ska du veta att akta dig för. Självklara saker. Ha alltid ispik med dig och kniv i bältet. Hör efter på vilket sätt det knakar. Var inte rädd, för då kommer du ingenstans. Var inte stormodig, för då ligger du där. Det är kallt, ska du veta, och djupt.”

Kriget har precis tagit slut. Den unga och entusiastiska tillförordnade prästen Petter kommer till en skärgårdsförsamling med sin familj. Byns huvudnäring är fiske, som ger öborna tillräckligt med mat trots att det fortfarande råder matbrist och ransonering i hela landet. Församlingsmedlemmarna med kyrkorådet i spetsen tar med spänning emot familjen mitt i natten. Prästgården är varm och maten står klar. Alla är glada och det varma mottagandet imponerar Petter. Hans ansikte är ett enda stort leende.

Petter skriker till verket med hela sin person. Hans hjärta brinner för hans arbete. Han vill ägna sig helhjärtat åt både sin vackert sjungande församling och sin familj.

”Ulla-Lena Lundbergs fantastiska och mustiga språk stöttar handlingen.”

Hustrun Mona tar energiskt hand om hemmet, barnet och kon. Prästgården får titt som tätt besök av gäster som måste bjudas på kaffe. Några behöver också mat och nattkvarter. Så småningom blir Mona trött av alla krav, och den unga kvinnan blir en bitter fru som känner sig övervakad av alla.

Petter är mycket plikttrogen. Ofta kommer han hem sent på kvällen och fortsätter jobba även hemma. Utmatad men plikttroget tar han sig en även sekundära uppgifter, något som till slut leder till hans undergång.

Mona fattar ett eget beslut om sitt liv och väljer att lämna ön; det som hon inte ser kan inte påminna henne om det förflutna. Vardagen i skärgården rullar på. De levande skickar sina budskap till dem som kan tolka dem.

Ulla-Lena Lundbergs fantastiska och mustiga språk stöttar handlingen. Med hjälp av det bygger hon upp en mycket mänsklig berättelse om livets gång i en ny miljö.

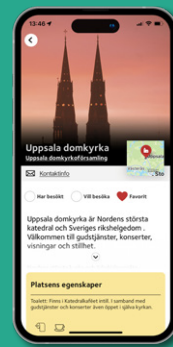
Heidi Häyrynen

2023 anordnades en omröstning om den bästa Finlandia-pristagaren, och *Is* var de finländska läsarnas överlägsna favorit. Jaakko Kuusisto har komponerat en opera utifrån boken.

Ulla-Lena Lundberg: *Is/Jää*, Schildts & Söderströms 2012 ISBN: 978-951-52-2987-8

Citat ovan från boken.

AVUKSI JA OPAAKSI
HJÄLP OCH VÄGLEDNING

Kyrkguiden-sovellus

Kyrkguiden opastaa seurakuntaan. Lataa sovellus sovelluskaupasta hakusanalla ”Kyrkguiden”.

Kyrkguiden

Appen Kyrkguiden visar vägen till församlingen. Ladda ner appen i appbutiken, använd sökord ”Kyrkguiden”.

App Store

Google Play

Palveleva puhelin
020-26 25 00
joka ilta klo 21-23

Palvelevan puhelimen chatti ja nettikirje Ruotsin kirkon verkkosivuston kautta svenskakyrkan.se/palvelevapuhelin

Jourhavande präst via 112

Skriv eller chatta med Jourhavande präst på Svenska Kyrkans webbplats svenskakyrkan.se/jourhavandeprest

Aseteollisuuden *pitkä elämä*

Monelle Karlskogan kaupunki on sama kuin Boforsin puolustusteollisuus. Tykkien valmistus alkoi siellä jo 1600-luvulla, sillä Ruotsilla oli suurvalta-aikanaan yksi etu yli muiden Euroopan maiden: runsaat rautavarannot.

Alfred Nobel teki 1800-luvun lopulla huomattavia investointeja Karlskogan teollisuuteen. Edelleenkin siellä valmistetaan nitroglyseriiniä, dynamiittia, kranaatteja sekä ammuksia. Tänäkin päivänä tuotanto edustaa huipputeknologiaa. Nobelin investoinnit loivat perustan ase- ja puolustusteollisuuden pitkälle perinteelle.

Turvallisuus oli etusijalla

Yksi Boforsin työntekijöistä on Marjatta Juvonen. Hän on työskennellyt nosturinkuljettajana ja sorvaajana. Viimeiset työvuodet ennen eläköitymistään hän toimi valvojana samalla työpaikalla. Monen muun tavoin Marjatta tuli työvoimasiirtolaisena Suomesta. Hän on kotoisin Pohjois-Karjalasta, jossa viettää lomiaan. Hän on viihtynyt hyvin Ruotsissa.

– Minusta tuntuu, että suomalaiset olivat kiitollisia Ruotsille siitä, että saivat palkkaa turvasta työpaikasta. Olimme ylpeitä työstämme ja pystyimme ostamaan ja omistamaan omat automme.

Hän ei juurikaan pohtinut työn lopputuotteita.

– Emme kovin paljon jutelleet tai ajatelleet sitä, että Bofors valmistaa aseita. Olimme vain kiitollisia, että meillä oli työpaikka ja turvattu elämä.

Karlskoga tarjosi monelle työmahdollisuuden. Eniten

tultiin Suomesta, mutta myös Tanskasta, Unkarista ja Itävaltasta. Karlskoga houkutteli myös ihmisiä muualta päin Ruotsia.

– Parasta työelämässä oli, että pääsimme osaksi ruotsalaista hyvinvointia ja vaurautta.

Marjatta kertoo, että kaupunkia ympäröivät metsät ja järvet muistuttavat kotiseudun maisemista runsaine marjapaikkoineen ja kalaisine järvineen. Ruotsi on se turvallinen asuinmaa; on kuin olisi kotona.

Tuotanto jatkuu edelleen

Marjatan tuntemien ruotsinsuomalaisten joukossa oli tietenkin pelko sodasta. Sotamuistot Suomesta elävät, mutta hän ei ole varautunut tai varustautunut mahdollista sotaa ajatellen. Hänellä ei ole varastoa eikä tavaroita ole hamstrattu. Marjatta ei ole mikään preppaaja. Tosin pakastimen ruuat riittävät moneksi kuukaudeksi.

– Jos sähköt menisivät poikki, pärjäisin huonosti. Olen täysin riippuvainen sähköstä, eivätkä pakasteruuat säilyisi.

Marjatta on jättänyt aseeteollisuuden ja on nykyisin eläkeläinen. Hän tuntee kiitollisuutta työelämästään aseeteollisuudessa, ja tänä päivänä hänen vanhin poikansa on siellä töissä.

Jonatan Edlund

Ett långt liv för vapenindustrin

Karlskoga är för många likvärdigt med Bofors och dess försvarsindustri. Redan på 1600-talet startade kanontillverkningen, då Sverige under stormaktstiden hade en fördel jämfört med övriga Europa: mängder av järn.

Under slutet av 1800-talet investerade Alfred Nobel i en stor del av Karlskogas industri. Fortfarande tillverkas nitroglycerin, dynamit, granater och ammunition, och nu som då är tillverkningen högteknologisk. Nobels investeringar lade grunden för en lång tradition av vapen- och försvarsindustri.

Tryggheten var det viktigaste

En av de som har arbetat i vapenindustri är Marjatta Juvonen. Hon har arbetat som kranförare och vid svarven. De sista åren före pensionen var hon kontrollant på samma arbetsplats. Marjatta kom liksom många andra som

Marjatta Juvonen flyttade till Sverige för att arbeta och är nu pensionerad från Boforsfabriken.

– Vi var stolta över vårt arbete, säger hon.

Marjatta muutti Ruotsiin töihin ja on nyt Boforsin eläkeläinen.

– Olimme ylpeitä työstämme, sanoo hän.

Foto/Kuva:
Jonatan Edlund

arbetskraftsinvandrare från Finland. Hon kommer från Norra Karelen och återvänder dit på semestern. Hon har trivts bra i Sverige.

– Min känsla är att finländare var tacksamma mot Sverige för att de fick lön från en tryggad arbetsplats. Vi var stolta över vårt arbete och vi kunde köpa och äga egna bilar.

Hon reflekterade inte särskilt över resultatet av arbetet.

– Vi pratade eller tänkte inte mycket på att Bofors tillverkade vapen, utan vi var bara tacksamma för att vi hade arbete och ett tryggt liv.

Tryggheten i Karlskoga gav många arbetstillfällen. Flest kom från Finland, men också från Danmark, Ungern och Österrike. Karlskoga lockade även människor från andra delar av Sverige.

– Det bästa med arbetslivet var att vi fick del av svensk välfärd och välstånd.

Marjatta berättar att skogarna och sjöarna omkring staden påminner om hemtraktens landskap, med massvis av bär att plocka och mängder av fisk i sjöarna. Sverige är det trygga boendelandet, asuinmaa; det är som att vara hemma.

Tillverkningen lever vidare

Bland sverigefinnar som Marjatta känner finns det såklart en rädsla för krig. Krigsminnen från Finland lever kvar, men Marjatta har inte förberett sig för krig. Marjatta är ingen prepper. Hon har inget särskilt förråd eller bunkring av varor. I frysen finns dock mat för flera månader.

– Om elektriciteten slås ut, klarar jag mig dåligt. Jag är helt beroende av el och maten i frysen skulle inte klara sig.

Idag är Marjatta pensionär. Hon är tacksam för sitt arbetsliv inom vapenindustrin och hennes äldsta son arbetar där.

Jonatan Edlund

Oletko jäsen?

Ruotsin kirkko tavoittaa melkein jokaisen jossakin elämänvaiheessa. Elämän huippuhetkissä ja syvissä aallonpohjissa – sekä kaikessa siltä väliltä. Kirkko välittää ihmisille toivoa, uskoa ja voimaa. Jäsenyytesi tekee sen mahdolliseksi! Kiitos että olet mukana!

”Kun mieheni kuoli, niin selvisi että hän ei kuulunutkaan Ruotsin kirkkoon. Se oli meille yllätys, koska olimme kuuluneet kirkkoon Suomessa. Emme olleet ymmärtäneet liittyä kirkon jäseneksi täällä. Liityin itse jäseneksi heti hautajaisten jälkeen, sillä haluan, että kun itse kuolen, niin minut haudataan kirkollisin menoin ja että hautajaiset tulevat lapsilleni mahdollisimman edulliseksi.”

Löydä seurakuntasi verkosta:
svenskakyrkan.se/sokforsamling

Är du medlem?

Många som flyttade till Sverige under tidigare decennier utgick ifrån att de blev medlemmar i Svenska kyrkan automatiskt när de folkbokförde sig. Svenska kyrkan var tidigare huvudman för folkbokföringen.

Präster möter av och till anhöriga som önskar en kyrklig begravning för den avlidne. Då kan det visa sig att personen inte var medlem i kyrkan. Du kan lätt kontrollera medlemskapet via din församling.

Du hittar kontaktuppgifter på:
svenskakyrkan.se/sokforsamling

Kun *kriisi* kohtaa

Ukrainalainen sotilaspastori harppoo määrätietoisin askelin halki savuavien raunioiden yllään armeijan maastopuku, papinpaita ja kaulassa risti. Ilme on vakava. Mistä hän tulee ja minne hän menee, sitä emme tiedä. Ehkä sairaalaan tapaamaan haavoittuneita tai toimittamaan karun joukkohautauksen.

Näitä järkyttäviä uutiskuvia Ukrainasta olemme saaneet nähdä jo kolmatta vuotta. Puolustussotaa käyvä kansa kamppailee kriisissä koko kansakunnan olemassaolosta.

Ukrainan sodan myötä moni suomalainen läpikäy uudestaan kipeitä muistoja viime sodista. Yhdessä kohdattiin vihollisen julma hyökkäys ja yhdessä säilytettiin myös tärkein: Suomen vapaus. Kriisi hallittiin.

Kriisi on suurten muutosten, ehkä kipeiden menetysten mutta myös uusien mahdollisuuksien risteys. Niin yksityinen ihminen kuin kokonainen kansakuntakin voi ajautua kriisiin. Ihmiskunta joutui suurimpaan kriisiinsä syntiinlankeemuksessa. Ihmisen kaikki tärkeät suhteet rikkoutuivat. Suhde Jumalaan meni poikki, ihmiset alkoivat syytellä toisiaan, ihminen itse meni rikki ja lopulta hänet ajettiin ulos paratiisista.

Järjestys vaihtui kaokseksi, vapaus syyllisyydeksi ja elämä kuolemaksi.

Ihmisen suurin kriisi ja tragedia on se, että häneltä menee suhde Luojaansa poikki. Kirkko toimii etulinjassa siellä, missä ihmisen hätä on suurinta. Se kohtaa kriisiin ajautuneet, pelokkaat, syylliset, sairaat, nälkäiset, toivottomat, arvottomat ja turvottomat. Olemme kaikki Kristuksen sotilaita, jotka ovat sitoneet jalkineikseen alltiuden julistaa rauhaa.

”Kunnia korkeuksien Jumalalle
ja rauha maan päällä ihmisille,
joita hän rakastaa.” (Luukas 2:14 UT2020 mukaan)

Jaakko Punta

YK-pataljoonan pappi Libanonissa Kuwaitin kriisin aikana 1990–1991

När krisen kommer

En ukrainsk militärpastor går med målmedvetna steg genom rykande ruiner iklädd arméns kamouflagedräkt, prästskjorta och med ett kors runt halsen. Minen är allvarlig. Varifrån kommer han och vart är han på väg? Det vet vi inte. Kanske ska han möta sårade på ett sjukhus eller förrätta en karg massbegravning.

Sådana chockerande nyhetsbilder från Ukraina ser vi nu för tredje året i rad. Folket utkämpar ett försvars-krig i en kris som handlar om hela nationens existens.

En kris är en korsning av stora förändringar, smärtsamma förluster och också av nya möjligheter. Såväl en enskild person som en hel nation kan drabbas av en kris.

Till följd av kriget i Ukraina bearbetar många finländare än en gång plågsamma minnen från de egna senaste kriget. Tillsammans mötte man fiendens grymma attack och tillsammans bevarade man det viktigaste: Finlands frihet. Krisen bemästrades.

En kris är en korsning av stora förändringar, möjligen av smärtsamma förluster, men också av nya möjligheter. Såväl en enskild person som en hel nation kan drabbas av en kris. Syndafallet drev mänskligheten in i sin största kris. Människans alla viktiga förbindelser bröts. Förhållandet till Gud gick av, människorna började anklaga varandra. Människan själv gick sönder och fördrevs till slut ur paradiset.

Ordning byttes till kaos, frihet till skuld och liv till död.

Människans största kris och tragedi är att hennes förhållande till Skaparen bryts. Kyrkan agerar på frontlinjen där människans nöd är som störst genom att möta de krisdrabbade, de rädda, de skyldiga, de sjuka, de hungriga, de hopplösa, de värdelösa och de otrygga. Vi är alla Kristi soldater och har som skor på våra fötter satt viljan att förkunna fred.

”Ära i höjden åt Gud och
på jorden fred åt dem
han har utvalt.” (Lukas 2:14)

Jaakko Punta

FN-bataljonens präst i Libanon under Kuwait-krisen 1990–1991